

Sofie Marstad,
født 1919 og sier
om seg sjøl:

"E e kjøli gammeldags
og ha virri gjetar,
seterdeie, rakspike
(raka i slåtten) og
tømmerhoggar.
Det e di finaste yrka
som inj kan hå.
No e e gammel og har
det lidele snåi (travelt)"

Redaktøren kan
forøvrig tilføye at Sofie
har deltatt i alt arbeid
innenfor landbruket og
prøvd alle redskaper.
Museet har nytt godt
av hennes kunn-
skaper og flittig brukt
som guide og vi glem-
mer ikke den gode
kommunikasjonen.

I 2003 hadde hun en
strålende innslag, i et
temamøte i Vikvarvet,
om selbukvinnen som
"batt totrås".
Hun formidler lokal his-
torie på en fremra-
gende måte og er
æresmedlem i Selbu
og Tydal historielag.

Lasskjøring Transport til og fra bygda før bilens tid

Før bilens tidsalder, ble alt som skulle til og fra bygda kjørt med hest.

For disse hestkjørerne var det skysstasjoner langs kjøreruta for å overnatte på. Hesten ble satt på stall, slik at også den fikk nødvendig kvile. På strekningen Hell til Selbu/Tydal var det skysstasjoner på Elverum (Lånke), Garberg, Rolset, Hegset og Græslivold.

Om vinteren ble langslåen brukt, mens bikkvogna eller firehjuldning ble brukt om vår, sommer og høst. Det hendte at utpå våren, når vinterføret ble borte, måtte de låne vogn på Elverum for å kjøre videre ned til Hell.

Tydalingene var 2-3 til 10 hestekjører i følge. De hadde så "skarpe" bjøller at det hørtes på lang lei når det var dem som kom eller fór. Enten hadde de bjølla i greet eller på skåkja. Selbygene var også flere i følge når de hentet varer. Det ble tatt med varer nedover til Hell så som smør, ost, kjøtt, huder og skinn. Enkelte ganger ble plank tatt med.

Oppover igjen var det for det meste matvarer som folk kjøpte i den tida. Mye lær kom til bygda, for skomakere gjorde alle sko til folk og greet til hestene. Vesker og mas-sekker var laget av skinn.

Vognhjulene måtte taes av og smøres før de dro, og greet smøres i tjære og sees etter. Kvelden før ble lasset gjort ferdig og repa godt fast, for de starta grytidlig neste morgen.

Tydalingene var allerede kommet til Selbu i 8-tida. De måtte da kvile noen ganger for hestene, og de fikk litt av havreposen. Uthulte stener var det mange steder langs veien så hestene fikk drikke vatn. Karene hadde maten i spannet, som lå oppå lasset sammen med høysekken til hesten.

Selbygene kjørte ned til Elverum (Elvran) før de kvilte. Så kjørte de til Hell og lāsste av og på varene. Varene lå i det huset som brant opp vinteren (1983).

Oppi Elverum var det mulighet for overnatting. Det var 3 gårder der som tok imot farandes. De fikk da kjøpe seg kaffe til maten både på Hell og Elverum. Stuene kunne være fulle somme ganger, så det ble trangt om sengeplassen.

Kjørerne gikk ved siden av lasset mye av veien, især når de brukte vogn. Enkelte som gikk til Hell kunne også få slenge seg på i unnabakker eller på flata eller henge sekken sin på lasset. De som reiste fikk da snakke med mye folk, og alle kjente hverandre.

Fra Øverbygda kunne de også kjøre over Holtet når de reiste nedover. Det er bare halve veien, og kalles "arvalle på klaven". Men tilbake igjen var Øggeljara tung og seig å komme opp med lass på, så da kjørte de rundt. De hadde betaling for hvert kilo.

Så i 1925, da Selburuta begynte å gå, ble det etter hvert slutt på kjøringa. Og på skysstasjonene ble det stille.